

**Základní škola Bedřicha Hrozného Lysá nad Labem, nám. B. Hrozného
12, okres Nymburk**

**Školní program
environmentálního
vzdělávání, výchovy a osvěty

pro školní rok

2023/2024**

1. ÚVOD

Školní program EVVO vychází z Metodického pokynu MŠMT k zajištění environmentálního vzdělávání, výchovy a osvěty, č.j.: 16745/2008, RVP ZV a ŠVP ZV.

Environmentální výchova (jako průřezové téma RVP) vede jedince k pochopení komplexnosti a složitosti vztahů člověka a životního prostředí, tj. k pochopení nezbytnosti postupného přechodu k udržitelnému rozvoji společnosti a k poznání významu odpovědnosti za jednání společnosti i každého jedince. Umožňuje sledovat a uvědomovat si dynamicky se vyvíjející vztahy mezi člověkem a prostředím při přímém poznávání aktuálních hledisek ekologických, ekonomických, vědeckotechnických, politických a občanských, hledisek časových (vztahů k budoucnosti) i prostorových (souvislostí mezi lokálními, regionálními a globálními problémy), i možnosti různých variant řešení environmentálních problémů. Vede jedince k aktivní účasti na ochraně a utváření prostředí a ovlivňuje v zájmu udržitelnosti rozvoje lidské civilizace životní styl a hodnotovou orientaci žáků.

Na realizaci průřezového tématu se podílí většina vzdělávacích oblastí. Postupným propojováním, rozšiřováním, upevňováním i systematizací vědomostí a dovedností získávaných v těchto oblastech umožňuje Environmentální výchova utváření integrovaného pohledu. Každá z oblastí má svůj specifický význam v ovlivňování racionální stránky osobnosti i ve vlivu na stránku emocionální a volně aktivní.

Ve vzdělávací oblasti **Člověk a jeho svět** poskytuje průřezové téma ucelený elementární pohled na okolní přírodu i prostředí. Učí pozorovat, citlivě vnímat a hodnotit důsledky jednání lidí, přispívá k osvojování si základních dovedností a návyků aktivního odpovědného přístupu k prostředí v každodenním životě. V maximální míře využívá přímých kontaktů žáků s okolním prostředím a propojuje rozvíjení myšlení s výrazným ovlivňováním emocionální stránky osobnosti jedince.

Ve vzdělávací oblasti **Člověk a příroda** zdůrazňuje pochopení objektivní platnosti základních přírodních zákonitostí, dynamických souvislostí od nejméně složitých ekosystémů až po biosféru jako celek, postavení člověka v přírodě a komplexní funkce ekosystémů ve vztahu k lidské společnosti, tj. pro zachování podmínek života, pro získávání obnovitelných zdrojů surovin a energie i pro mimoprodukční hodnoty (inspiraci, odpočinek). Klade základy systémového přístupu zdůrazňujícího vazby mezi prvky systémů, jejich hierarchické uspořádání a vztahy k okolí.

Ve vzdělávací oblasti **Člověk a společnost** téma odkrývá souvislosti mezi ekologickými, technicko-ekonomickými a sociálními jevy s úrazem na význam preventivní obezřetnosti v jednání a další principy udržitelnosti rozvoje.

Ve vzdělávací oblasti **Člověk a zdraví** se téma dotýká problematiky vlivů prostředí na vlastní zdraví i na zdraví ostatních lidí. V souvislosti s problémy současného světa vede k poznání důležitosti péče o přírodu při organizaci masových sportovních akcí.

Ve vzdělávací oblasti **Informační a komunikační technologie** umožňuje průřezové téma aktivně využívat výpočetní techniku (internet) při zjišťování aktuálních informací o stavu prostředí, rozlišovat závažnost ekologických problémů a poznávat jejich propojenost. Komunikační technologie podněcují zájem o způsoby řešení ekologických problémů možnostmi

navazovat kontakty v této oblasti a vyměňovat si informace v rámci kraje, republiky i EU a světa.

Vzdělávací oblast **Umění a kultura** poskytuje Environmentální výchově mnoho příležitostí pro zamýšlení se nad vztahy člověka a prostředí, k uvědomování si přírodního i sociálního prostředí jako zdroje inspirace pro vytváření kulturních a uměleckých hodnot a přispívá k vnímání estetických kvalit prostředí.

Propojení tématu se vzdělávací oblastí **Člověk a svět práce** se realizuje prostřednictvím konkrétních pracovních aktivit ve prospěch životního prostředí. Umožňuje poznávat význam a role různých profesí ve vztahu k životnímu prostředí.

Přínos průřezového tématu k rozvoji osobnosti žáka

V oblasti vědomostí, dovedností a schopností průřezové téma:

- rozvíjí porozumění souvislostem v biosféře, vztahům člověka a prostředí a důsledkům lidských činností na prostředí
- vede k uvědomování si podmínek života a možností jejich ohrožování
- přispívá k poznávání a chápání souvislostí mezi vývojem lidské populace a vztahy k prostředí v různých oblastech světa
- umožňuje pochopení souvislostí mezi lokálními a globálními problémy a vlastní odpovědností ve vztazích k prostředí
- poskytuje znalosti, dovednosti a pěstuje návyky nezbytné pro každodenní žádoucí jednání občana vůči prostředí
- ukazuje modelové příklady jednání z hledisek životního prostředí a udržitelného rozvoje žádoucích i nežádoucích
- napomáhá rozvíjení spolupráce v péči o životní prostředí na místní, regionální, evropské i mezinárodní úrovni
- seznamuje s principy udržitelnosti rozvoje společnosti.
- učí hodnotit objektivnost a závažnost informací týkajících se ekologických problémů
- učí komunikovat o problémech životního prostředí, vyjadřovat, racionálně obhajovat a zdůvodňovat své názory a stanoviska

V oblasti postojů a hodnot průřezové téma:

- přispívá k vnímání života jako nejvyšší hodnoty
- vede k odpovědnosti ve vztahu k biosféře, k ochraně přírody a přírodních zdrojů
- vede k pochopení významu a nezbytnosti udržitelného rozvoje jako pozitivní perspektivy dalšího vývoje lidské společnosti
- podněcuje aktivitu, tvořivost, toleranci, vstřícnost a ohleduplnost ve vztahu k prostředí
- přispívá k utváření zdravého životního stylu a k vnímání estetických hodnot prostředí
- vede k angažovanosti v řešení problémů spojených s ochranou životního prostředí
- vede k vnímavému a citlivému přístupu k přírodě a přírodnímu a kulturnímu dědictví

Tematické okruhy průřezového tématu.

Environmentální výchova je členěna do tematických okruhů, které umožňují celistvé pochopení problematiky vztahů člověka k životnímu prostředí, k uvědomění si základních podmínek života a odpovědnosti současné generace za život v budoucnosti.

Tematické okruhy:

- **Ekosystémy** – les (les v našem prostředí, produkční a mimoprodukční významy lesa); pole (význam, změny okolní krajiny vlivem člověka, způsoby hospodaření na nich, pole a jejich okolí); vodní zdroje (lidské aktivity spojené s vodním hospodářstvím, důležitost pro krajinnou ekologii); moře (druhová odlišnost, význam pro biosféru, mořské řasy a kyslík, cyklus oxidu uhličitého) a tropický deštný les (porovnání, druhová rozmanitost, ohrožování, globální význam a význam pro nás); lidské sídlo – město – vesnice (umělý ekosystém, jeho funkce a vztahy k okolí, aplikace na místní podmínky); kulturní krajina (pochopení hlubokého ovlivnění přírody v průběhu vzniku civilizace až po dnešek)
- **Základní podmínky života** – voda (vztahy vlastností vody a života, význam vody pro lidské aktivity, ochrana její čistoty, pitná voda ve světě a u nás, způsoby řešení); ovzduší (význam pro život na Zemi, ohrožování ovzduší a klimatické změny, propojenost světa, čistota ovzduší u nás); půda (propojenost složek prostředí, zdroj výživy, ohrožení půdy, rekultivace a situace v okolí, změny v potřebě zemědělské půdy, nové funkce zemědělství v krajině; ochrana biologických druhů (důvody ochrany a způsoby ochrany jednotlivých druhů); ekosystémy – biodiverzita (funkce ekosystémů, význam biodiverzity, její úroveň, ohrožování a ochrana ve světě a u nás); energie (energie a život, vliv energetických zdrojů na společenský rozvoj, využívání energie, možnosti a způsoby šetření, místní podmínky); přírodní zdroje (zdroje surovinové a energetické, jejich vyčerpatelnost, vlivy na prostředí, principy hospodaření s přírodními zdroji, význam a způsoby získávání a využívání přírodních zdrojů v okolí)
- **Lidské aktivity a problémy životního prostředí** – zemědělství a životní prostředí, ekologické zemědělství; doprava a životní prostředí (význam a vývoj, energetické zdroje dopravy a její vlivy na prostředí, druhy dopravy a ekologická zátěž, doprava a globalizace); průmysl a životní prostředí (průmyslová revoluce a demografický vývoj, vlivy průmyslu na prostředí, zpracovávané materiály a jejich působení, vliv právních a ekonomických nástrojů na vztahy průmyslu k ochraně životního prostředí, průmysl a udržitelný rozvoj společnosti); odpady a hospodaření s odpady (odpady a příroda, principy a způsoby hospodaření s odpady, druhotné suroviny); ochrana přírody a kulturních památek (význam ochrany přírody a kulturních památek; právní řešení u nás, v EU a ve světě, příklady z okolí, zásada předběžné opatrnosti; ochrana přírody při masových sportovních akcích – zásady MOV) změny v krajině (krajina dříve a dnes, vliv lidských aktivit, jejich reflexe a perspektivy); dlouhodobé programy zaměřené k růstu ekologického vědomí veřejnosti (Státní program EVVO, Agenda 21 EU) a akce (Den životního prostředí OSN, Den Země apod.)
- **Vztah člověka k prostředí** – naše obec (přírodní zdroje, jejich původ, způsoby využívání a řešení odpadového hospodářství, příroda a kultura obce a její ochrana, zajišťování ochrany životního prostředí v obci - instituce, nevládní organizace, lidé); náš životní styl (spotřeba věcí, energie, odpady, způsoby jednání a vlivy na prostředí); aktuální (lokální) ekologický problém (příklad problému, jeho příčina, důsledky, souvislosti, možnosti a způsoby řešení, hodnocení, vlastní názor, jeho zdůvodňování)

a prezentace); prostředí a zdraví (rozmanitost vlivů prostředí na zdraví, jejich komplexní a synergické působení, možnosti a způsoby ochrany zdraví); nerovnoměrnost života na Zemi (rozdílné podmínky prostředí a rozdílný společenský vývoj na Zemi, příčiny a důsledky zvyšování rozdílů globalizace a principy udržitelnosti rozvoje, příklady jejich uplatňování ve světě, u nás)

2. EVVO na škole:

žák

<i>Výstupy</i>	<i>Učivo</i>
- uvede příklady kladných i záporných vlivů člověka na životní prostředí a příklady narušení rovnováhy ekosystému	- Projekt – třídění - sběrové akce (papír, kov, plasty...) - Odpady - třídění - tříděný odpad - využití o Pč - péče o prostory třídy, školy, školního pozemku a okolí školy - Diskuze na téma - Globální problémy na planetě: • (nedostatek vody = sucho = nedostatek pitné vody, požáry, • přívalové deště = povodně, • válka na Ukrajině = nemožnost vývozu surovin z Ukrajiny = hrozí potravinová krize • oteplování planety = klimatické změny • epidemie Covidu-19
- vytváří vlastní témata do EKO projektu - rozlišuje příčiny, případně příznaky běžných nemocí a uplatňuje zásady jejich prevence a léčby - aplikuje předlékařskou první pomoc při poranění a jiném poškození těla	- Eko – hry + tvorba vlastních her, vedení dialogu - PP – úvodní hodiny, krvácení + resuscitace, zlomeniny, vymknutí, transport - PP - příprava na soutěž SŽŠ v Nymburce (pokud se uskuteční v návaznosti na epidemiologickou situaci v souvislosti s onemocněním covid-19)
- vnímá okolí pomocí mikroskopu	- Mikroskopování – „Vidíme okolí jinak“ (živočišný, rostlinný materiál) - Mikroskopování pevných a vlastnoručně připravených materiálů – správné nákresy - Využití nových učebních pomůcek (mikroskopy, preparáty...)
- zabezpečuje přednášky k ekologickým tématům	- Přednášky - zeměpisné zaměření - poznávání různých ekosystémů –Lysá nad Labem, Nymburk-cizokrajná příroda, vztahy v přírodě, různé ekosystémy
- navozuje diskuse k ekologickým tématům	- Eko hry

<i>Výstupy</i>	<i>Učivo</i>
	- Řešení ekologických příběhů, návrh vlastních (odpady, modely, co se dá vyrobit) – PP – kontrolní testy
- vytváří a připravuje otázky a úkoly ke Dni Země	-skupinová práce v terénu -6.,7.,8.,9.ročník- trvale udržitelný rozvoj, poznávání přírodnin, ekologické chování v přírodě...
- získává znalosti z oboru PP, připravuje se na školní kolo	- Vycházky do okolí – PP - modelové situace - Obvazová technika – závěrečná příprava – školní kolo PP - OČBRMU - Den v terénu (PP)
- dokáže navodit diskusi na téma odpady a začlenit veřejnost do projektu dle vlastních témat	- PČ - využívání recyklovatelných materiálů (výroba dárků, vánoční a velikonoční výzdoba školy...) - technická výchova
- dokáže zužitkovat své znalosti v přírodě	- Ekologické vycházky – Botanická zahrada Praha, ZOO, okolí Lysé n. L. - Hrabanovská Černava, Národní muzeum, Podmořský svět, Výstaviště Lysá n. Labem - OČBRMU - chování žáků v terénu za mimořádných událostí, plnění úkoly souvisejících s ochranou zdraví za mimořádných událostí, zdokonalování tělesné zdatnosti žáků
- provádí pozorování přírody, zaznamená a zhodnotí výsledky pozorování. - pečuje o nenáročné rostliny - provádí jednoduché pěstitelské činnosti, samostatně vede pěstitelské pokusy a pozorování - ošetřuje a pěstuje podle daných zásad pokojové i jiné rostliny, volí podle druhu pěstitelských činností správné pomůcky, nástroje a náčiní - dodržuje zásady hygieny a bezpečnosti práce; poskytne první pomoc při úraz - pěstitelské práce a chovatelství - ovládá jednoduché pracovní postupy při pěstování rostlin, orientuje se v návodech, udržuje pořádek a čistotu při práci, uplatňuje základní znalosti o rostlinách, dbá na bezpečnost	Rostliny – pěstování, růst, podmínky, údržba, pokojové a řezané rostliny. Základy péče o pokojové květiny a jiné rostliny, podmínky, půda, výživa, osivo. Pěstování rostlin ze semen. Rychlení rostlin. Poznávání a užití pracovních pomůcek. Pěstitelské pokusy. Zásady hygieny a bezpečnosti při práci. Vegetativní množení rostlin. Využití rostlin. Ochrana před jedovatými rostlinami, zneužitelnými rostlinnými drogami, alergie, bezpečnost při pěstitelských pracích a základy první pomoc Pěstování a využívání květin i některých druhů zeleniny pro výzdobu (jednoduchá vazba – aranžování, pokojové, okrasné rostliny, úprava, řez). Pěstování některého druhů koření (bylinky, léčivé účinky rostlin, alergie). Zelenina (osivo, sadba, výživa). Péče o životní prostředí v okolí školy. Bezpečnost při pěstitelských pracích a základy první pomoc

<i>Výstupy</i>	<i>Učivo</i>
- hodnotí svou práci v průběhu roku	- po skončení akce vyhodnotí průběh proběhlé akce, zda splnila očekávané výstupy a cíle, je schopen navrhnout případné změny

3. ÚKOLY

- třídit odpad – pokračovat ve sběrových akcích - papír, kov, plast
- propojovat učivo EVVO s ostatními předměty – zejména Př, Ch, Pč, Z, Vv
- znát okolí školy a svého bydliště - vycházky do okolí - sběr rostlin, výroba herbářů, ukázky bezobratlých, ukázky zkamenělin, výroba „lapaček na hmyz (hmyzí domečky)
- šetřit energii v budovách školy, vodou, materiálem, ekologizace provozu školy
- v souvislosti s opatřením vlády o úsporách energie (omezené dodávky plynu z Ruské federace) dodržovat příslušná nařízení (snížená teplota vytápění)
- udržovat pořádek ve třídách - úklid v průběhu vyučování a po jeho skončení
- „Nesvítím někde zbytečně?“ - zhasínat ve třídách po ukončení výuky
- úklid v okolí školy - v rámci Pč
- docílit u žáků „kybernetický“ detox - během výuky, pokud to není nutné, nepoužívat audio přístroje (hlavně mobilní telefony), odpoutat se od závislosti na technice
- dodržovat hygienické ukazatele pro třídy - dostatečně větrat, umělé osvětlení používat pokud je to nutné, podporovat příznivé pracovní prostředí v kolektivu žáků
- dodržovat hygienická doporučení KHS a MŠMT v souvislosti s onemocněním COVID-19 (používání dezinfekce, roušky, ohleduplnost ve vztahu ke spolužákům a pracovníkům školy...), nechodit do školy s příznaky onemocnění
- péče o školní zeleň - v každé třídě
- výzdoba společných prostor, tříd
- účast na soutěžích s EVVO tematikou (SZŠ Nymburk) tematicky zaměřené exkurze
- spolupráce s muzeem B. Hrozného
- besedy s odborníky, spolupráce s polabským muzeem Nymburk - dle aktuální nabídky muzea
- besedy na téma – zdravý životní styl, rizikové chování a jeho důsledky (MPP)
- péče o školní pozemek u budovy BH
- pedikulóza na škole - sledovat výskyt vši u žáků, včas informovat pedagogy a ZZ
- projekty, soutěže s EVVO tematikou - Biologická, Chemická a Zeměpisná olympiáda, přírodovědný klokan... (dle zájmu žáků)

4. REALIZOVÁNÍ ÚKOLŮ EVVO NA ŠKOLE VE ŠKOLNÍM ROCE 2023/2024:

- Třídění odpadu – třídění odpadu v každém patře do příslušných nádob, přistaven i kontejner na sklo – laboratoř - vytvořen seznam chemikálií - kontrolováno technikem BOZ

- Propojování učiva EVVO s ostatními předměty – Př, Ch – plakáty, herbáře, mikroskopické preparáty, ukázky živých živočichů, Pč – využívání recyklovatelných materiálů, Čj – slohy na téma třídění, D – příroda v minulosti a nyní, Vzk
- Poznávání okolí školy a svého bydliště – vycházky v rámci Př – botanika, zoologie mineralogie (minerály), petrologie (horniny)
- Pozorování přírody – využívání i školního pozemku - konkrétní ukázky rostlin – léčivé byliny
- Šetření energií v budovách – M, Fy – výpočty – finanční náklady na energii
- Udržování pořádku ve třídách – služby na konci vyučování v každé třídě
- Úklid v okolí školy
- Péče o školní zeleň v budově školy – každá třída má službu ve své kmenové třídě na květiny, Pč v rámci těchto hodin výuka k estetickému cítění
- Výzdoba společných prostor ve škole v rámci přírodopisu a pracovních činností každý měsíc zaměřen na určité téma, výzdoba dle ročních období a různých svátků. Vyrábíme různé ozdobné předměty v rámci Pč na výzdobu chodeb.
- Účast na soutěžích EVVO, PP (dle nabídky)
- Tematicky zaměřené exkurze
- Spolupráce s Muzeem Bedřicha Hrozného
- Pedikulóza ve škole – včasná informovanost a seznámení s nebezpečností této problematiky – plakáty – zaměřeno na řešení těchto problémů
- Projekty, soutěže s EVVO tematikou - Den v terénu, Den Země

Rozpracování a konkretizace jednotlivých úkolů jsou uvedeny v týdenních plánech školy.

Lysá nad Labem 23. srpna 2023

Vypracovaly:

Ing. Pavla Strnadová, koordinátor EVVO _____

Mgr. Petra Kubalová, učitelka EVVO _____

Schválila:

PaedDr. Irena Jarešová, ředitelka školy _____

Školní program EVVO byl projednán a schválen na pedagogické radě dne _____